

Oppimisen arviointi uudistuvissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Erja Vitikka

Helsinki 20.-21.11.2014

Oppimiskäsitys

Oppilas on **aktiivinen toimija**, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa.

Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu **vuorovaikutuksessa** toisten oppilaiden, aikuisten ja eri yhteisöjen kanssa

Oppiminen on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua ja näiden **prosessien monipuolista arvioimista**

Koska oppilaan minäkuva ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen, **oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus** on erittäin tärkeää

Oppilaan arviointia koskevien normien taustaa

- ◆ Perusopetuslaki ja –asetus 1998
- ◆ Lainsäädännön keskeiset lähtökohdat
 - Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin
 - Arvioinnin pedagogisen tehtävän korostaminen
 - Arvioinnin erilaisten tehtävien määrittely ja jakaminen opintojen aikaiseen arviointiin sekä päättöarviointiin
 - Oppilaan itsearviointin edellytysten parantaminen
 - Sanallisen arvioinnin käyttö mahdollista aina 7. vuosiluokan loppuun asti
- ◆ Opetussuunnitelman perusteet uudistettiin arvioinnin osalta 1999 uuden lain mukaisiksi

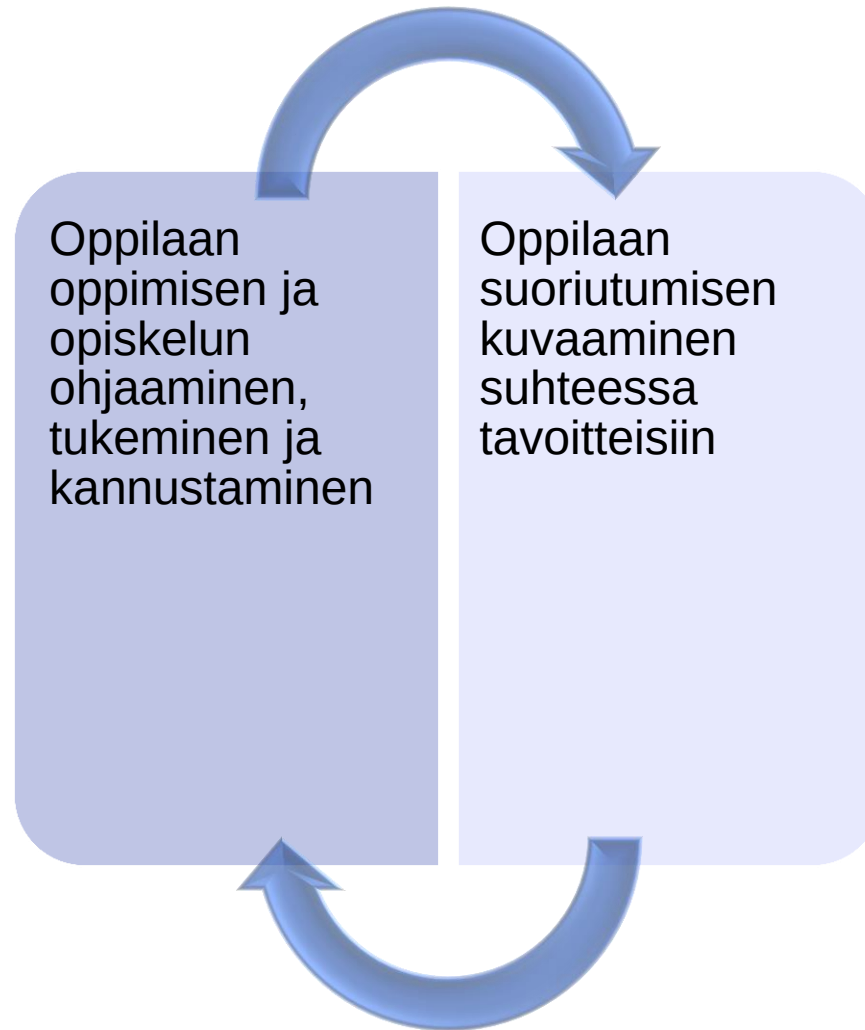

Nykyiset normit ja niiden painotukset

- ◆ Lainsäädäntöä ei ole arvioinnin osalta muutettu vuoden 1998 jälkeen
- ◆ Opetussuunnitelman perusteet uudistettiin kokonaisuudessaan 2004 ja tällöin myös arviointia koskevat linjaukset uudistuivat
 - Teksti jaettiin opintojen aikaista arviointia, päättöarviointia ja todistuksia käsitteleviin alalukuihin
 - Määriteltiin hyvän osaamisen kuvaukset kunkin oppiaineen nivelkohtiin; ne sijoituivat eri vuosiluokilla aina oppiaineen mukaan
 - Päättöarvioinnin kriteerit sisällytettiin normiin
- ◆ Vuoden 2010 oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus toi arviointiosuuteen joitakin terminologisia muutoksia

Arvioinnin kaksi tehtävää

Vuoden 2014 opetussuunnitelman perusteiden päälinjauksia

- Lainsäädännön määrittelemän arvioinnin pedagogisen tehtävän korostaminen
 - Luvun nimeksi oppimisen arviointi
 - Oppimista tukevan koulun arviointikulttuurin piirteiden kuvaaminen
 - Kuvataan nykyistä tarkemmin opintojen aikaisen arvioinnin tehtävä opiskelun ja oppimisen ohjaamisessa lukuvuoden aikana ja lukuvuoden päätteeksi
 - Palautteen merkityksen korostaminen
- Oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet
 - Kuvataan oppiainekohtaisesti arvioinnin keskeiset periaatteet vuosiluokkakokonaisuuksittain
- Arvioinnin rakentuminen tuntijaon määrittämiin nivelvaiheisiin
 - 2. ja 6. vuosiluokan päätteeksi laajempi arviointipalaute
- Päättöarvioinnin vertailtavuuden parantaminen
 - Päättöarviointia ja päättöarvosanan muodostamista koskevan tarkemman ohjeistuksen lisääminen nimenomaan eri oppiaineisiin

Oppimista tukeva arviointikulttuuri

- ◆ **Arviointi on osa koulun toimintakulttuuria**
- ◆ **Monipuolinen arviointi** ja siihen perustuvan **ohjaavan palautteen antaminen** ovat opettajien keskeisiä keinoja oppilaiden oppimisen tukemiseen
- ◆ **Onnistumisen kokemukset** ovat tärkeitä, mutta myös epäonnistumiset ovat osa oppimisprosessia
- ◆ **Yhteistyö kotien kanssa** on tärkeää
- ◆ Arvioinnin myötä saatu tieto auttaa **opettajia suuntaamaan opetustaan** oppilaiden tarpeiden mukaisesti

Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

- ◆ **Jako opintojen aikaiseen arviointiin ja päättöarviointiin**
 - Opintojen aikainen arviointi pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla
 - Päättöarvioinnissa oppilaiden osaamisen tason määrittely

- ◆ **Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin**
 - Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin

Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

- ◆ **Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt**
 - Tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä
 - Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa

- ◆ **Itsearviointin edellytysten kehittäminen**
 - Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä.

Arvioinnin kohteet

- ◆ **Oppiminen arvioinnin kohteena**
 - Sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä
- ◆ **Työskentely arvioinnin kohteena**
 - Osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista
 - Perustuu oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin
- ◆ **Käyttäytyminen arvioinnin kohteena**
 - Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin

Opintojen aikainen arviointi

- ◆ Ennen päättöarviointia toteutettava arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuus
- ◆ Keskeisenä tehtävänä ohjata opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja
- ◆ Sisältää myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen kuvaamista arviointitiedottein ja todistuksin
- ◆ Arviointi lukuvuoden aikana ja lukuvuoden päättyessä
- ◆ Opinnoissa etenemisen periaatteet
- ◆ Arviointi nivelvaiheissa

Arviointi lukuvuoden aikana

- ◆ Arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä
- ◆ Edellyttää opettajilta vuorovaikutusta oppilaiden kanssa sekä oppimisprosessiin liittyvää havainnointia
- ◆ Oppimista edistävä palaute on laadullista ja kuvailevaa oppimisen solmukohtia avaavaa ja ratkovaa vuorovaikutusta
- ◆ Oppimisprosessia näkyväksi tekevän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan
 - Mitä heidän on tarkoitus oppia
 - Mitä he ovat jo oppineet
 - Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan

Arviointi lukuvuoden päättyessä

- ◆ Lukuvuoden päättyessä oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus, joka sisältää arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa
- ◆ Lukuvuositodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle (tai hänen jättämisestään luokalle)
- ◆ Vuosiluokilla 1-7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai näiden yhdistelmää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti
- ◆ Vuosiluokkien 8-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia
- ◆ Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia
- ◆ Yksilöllisten oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia

Oppimisen arviointi nivelvaiheissa

Vuosiluokat 1-2

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokat 3-6

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokat 7-9

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 7-9

**Arviointi 2. vuosiluokan
päätyessä:**
oppimisprosessin
kannalta keskeiset
arvioinnin kohteet

**Arviointi 6. vuosiluokan
päätyessä:** kriteerit
hyvää osaamista
kuvaavalle sanalliselle
arviolle tai arvosanalle 8

Päätösarviointi:
päättöarvioinnin kriteerit
arvosanalle 8

Arviointi 2. vuosiluokan päättyessä

- ◆ Toisen vuosiluokan lopulla arvioinnin pääpaino on **oppimisen edistymisen arvioinnissa**
- ◆ Oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa vuosiluokkien 1-2 opetuksen tavoitteisiin
- ◆ Toisen vuosiluokan päätteeksi **ei määritellä arvioinnin kriteereitä** todistusarvosanojen antamisen perustaksi sillä niiden merkitys on tässä vaiheessa vähäinen
- ◆ Määritetään yleisiä oppimisvalmiuksia kuvaavat **arvioinnin kohteet**, jotka ovat opinnoissa etenemisen kannalta tärkeitä ja joihin opettaja kiinnittää 2. vuosiluokan lopussa tapahtuvassa arvioinnissa erityisesti huomiota
- ◆ Kuhunkin oppiaineeseen määritetään vastaavalla tavalla keskeisiä oppiainekohtaisia valmiuksia kuvaavat arvioinnin kohteet

Arviointi 6. vuosiluokan päättyessä

- ◆ Kuudennen vuosiluokan lopussa palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti **oppimisen taitojen ja työskentelytaitojen edistymiseen**
- ◆ Oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa vuosiluokkien 3-6 opetuksen tavoitteisiin
- ◆ Kuhunkin oppiaineeseen määritetään keskeisiä oppiainekohtaisia valmiuksia kuvaavat **arvioinnin kohteet**
- ◆ Paikallisen arviointityön tueksi valtakunnalliset **arvioinnin kriteerit** hyvää osaamista kuvaavalle sanalliselle arviolle tai arvosanalle 8
- ◆ Opettajan tulee käyttää kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallinen arvio tai numeroarvosana **kuudennen vuosiluokan** lukuvuositodistukseen.

Päättöarviointi

- ◆ Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet
- ◆ **Päättöarviointi ajoittuu** oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmasta riippuen **vuosiluokille 7, 8 tai 9**
- ◆ Tuloksena annettava numeroarvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
- ◆ Päättöarvioinnin yhtenäisyyden ja päättöarvosanojen vertailukelpoisuuden vahvistamiseksi jokaiseen oppiaineosuuteen kirjoitetaan nykyistä selkeämmin näkyviin **päättöarvosanan muodostumista ohjaavat periaatteet**
- ◆ Perusopetuksen päättöarviointia ja päättötodistusta varten määritellään perusteissa kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin **päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8**

Oppiaineen rakenne

Musiikki

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

Musiikin oppimisympäristöjä ja työtapoja koskevat tavoitteet

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa

Arvioinnin kriteerit musiikissa 6. vuosiluokan päättyessä
Päätösarvioinnin kriteerit musiikissa

Paikallisesti päätettävät asiat

- Oppimisen arviointia koskevaa opetussuunnitelmaosuutta laadittaessa pohditaan erityisesti, miten arviointia ja palautteen antamista kehitetään oppimista edistävänä pedagogisena kokonaisuutena
- Paikallisesti varmistetaan monipuolisten arviointimenetelmien käyttö, arviointiperusteiden yhteinen käsittely ja käyttäminen sekä päättöarvosanojen muodostaminen yhtenäisin perustein
- Arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit ja päättöarvosanan muodostamisen periaatteet siirretään perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan
- Muut paikallisesti päätettävät asiat määritellään perusteissa yksityiskohtaisemmin

